

MYE STYR FOR INGENTING?
Opprør i Paris i mai 1968.

FOTO: AFP/SCANPIX

Oppgjør: Tore Stubberud gir myten om 68-erne en siste omgang juling.

En usentimental reise

Tore Stubberuds «Klamydiakroken» er en selvbiografisk reiseroman lagt til Frankrike. Tidspunktet er vinter og vår 1968, med andre ord tiden for de berømte tumultene kalt «studentopprøret» i Paris. Betegnelsen «mai 68» (på bokas omslag, red.anm.) peker på at dette er blitt en moderne myte. Slik ble også begrepet om 68-generasjonen skapt. Det ble feiret i fjor.

Men var det hele egentlig så mye å feire? Ble ikke denne generasjonen av opprørske studenter selv «rekuperert» av systemet de protesterte mot, der de gikk inn i privilegerte stillinger og maktposisjoner? Var det et genuint opprør eller en gedigen bløff?

Romanen «Klamydiakroken» påstår det siste. Den er på sitt beste preget av en smidig, frisk, stridslysten og assosiativ prosa, som tidvis ikke akkurat er formulert med en penn holdt i med silkehan-sker.

Et halvt århundre etter studentopprøret får vi et saftig litterært oppgjør med hva romanen oppfatter som datidens forkvlede politiske utopier, mannsdominert ideologisk tyranni og hjernevask iblandt en tidlig metoo-tilstand. Fortelleren er definitivt på kvinnes side. Dette er ikke et etterpåklokt «varsel» om noe som var; det er ganske passende å få det nå, da denne privilegerte og selvbevisste generasjonen med en i sin tid enestående

ROMAN

Tore Stubberud
Klamydiakroken
Valdesholm Forlag 2019, 168 sider

enkel tilgang til akademiske stillinger og for lengst nedbetalte store villaer på vestkanten og hytter på Hvaler har begynt å ebbe ut. Myten om 68-erne kan saktens tåle en siste omgang juling.

Tore Stubberud er godt akslet for dette. Han er en stor kjenner av Frankrike og det franske folk, fra de laveste til de øverste klasser, og av fransk tenkning. I «Det litterære uttrykk» fra 1972, skriver han om filosofen Maurice Merleau-Ponty, og blant annet om litteraturens sosiale betydning. Merleau-Ponty var en fenomenolog som lot alt ta utgangspunkt i kroppen, i sanseverket. Han kritiserte Jean-Paul Sartres intellektualisme, begrepet «engasjert» litteratur og det at Sartre hadde forlatt litteraturen til fordel for

partipolitikk, så å si erstattet litteraturens avsløring med kommunismens tilsløring. Stubberud fremhever at Merleau-Ponty i motsetning til Sartre kunne verdsette en reaksjonær og borgerlig forfatter som Balzac for innsikten i pengenes verden og borgerskapets livsmønster.

Noe av dette gjenkjenner jeg i «Klamydiakroken», som for øvrig har en mengde referanser til særlig fransk litteratur og filosofi, men innsiktene i fransk overklasseliv er nedtegnet av en som kjenner klassekampene innenfra. Stubberud er nærmest en *naturalisè*, en som har latt seg bli en del av folket, også de nederst på rangstigen, hvor klassehatet i dag næres av hverdagens slit. Hver lørdag i månedsvis har vi sett det komme til uttrykk i de gule vestenes protestmarsjer i franske byer.

Stubberuds usentimentale reise gjennom Frankrike går fra syd i landet opp til Paris. Derfra vender romanens jeg-person sin sensible nese mot nord, mot Norge, mot Oslo, universitetet og nærmere bestemt mot et helt spesielt sted i universitetskantinen Frederikke på Blindern. Her ender romanen i et språklig og tematisk crescendo av de sjeldne.

Ifølge romanen var det en vaktmester som ga kantinehjørnet tilnavnet «klamydiakroken» etter studentenes

utsvevende liv. Klamydia er en kjønnssykdom, men i romanen blir det et symbol på «den såkalte venstresida» og dens depraverte vesen.

Romanen er en totalslakt av 68-bevegelsen, og av arven etter den, deriblant norsk bistandsnaivisme, ulike former for selvgodhet, blåøyd forestilling om at gatene er fylt av kjærlighet.

I stil og provokatorisk holdning er Stubberud litt i slekt med Michel Houellebecq. Også Houellebecq skriver om Frankrike, om klassehat, seksualitet og forfall, med et tidvis skamløst og pornografisk, men også fritt og nyanisert språk, om både de store og de små spørsmål, med en underliggende vemmelse som regelmessig tyter ut.

Ingen tvil om at 68-generasjonen har provosert Stubberud i en mannsalder, i den grad at han fremdeles vemmes over den, over borgerbarna,

silkerampen, så vel som over de radikale, maoistene. Som Barthes et sted bemerker, kommer ordet «provosere» av det latinske *pro vocare*, med andre ord, «få til å tale». «Klamydiakroken» taler et direkte og ujålete språk (å kalle det folkelig ville dog være å fornærme folket), men det må tydeligvis et rått språk til for å iscenesette denne dyptlodgende vemmelsen adekvat. Det er tidvis bevisst plump og vulgært, men

holder du deg for nesen i møtet med dette rå språket, har du et aldri så lite problem, og får ikke med deg romanens egenart.

De mange episodene fra det rustikke Frankrike så vel som fra Paris og Oslo er preget av litterær energi og forteller glede. Det finnes flere passasjer av liv her, som i beskrivelsen av den gamle juristen som kan sitere Baudelaire og Rimbaud utenat, de mange hverdagsmomentene med sliterne i Frankrike, alkoholismen, gleden over maten, forfallet, senere de friske, filmatiske scenene med overklassejenta Michelle og ikke minst den erotiske episoden midt i et demonstrasjonstog i Paris. Bare jeansen hindrer her fortellerens tilgang til en med-demonstrerende kvinnes kjønn, som dufter av parfyme og østers (ja vel, så det er derfor vi liker østers): Budskapet er tydelig, fortelleren er selv virke og kåt, men lærdrar seg ikke klamydia.

Stubberuds prosjekt er definitivt annerledes enn eksempelvis svenske Jan Guillou veldokumenterte, men noe omstendelige roman «1968». Det forhindrer ikke at jeg savner mer episk volum, en mer tålmodig og nyanerende prosa, for den litterære nerven forsvinner nå og da i det energiske, tidvis storkjef-tede oppgjøret med 68-generasjonen og dens kulturelle, politiske etterdønninger.

Knut Stene-Johansen
bokmagasinet@klassekampen.no